Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu"
Școala Doctorală "SITT-Spațiu, Imagine, Text, Teritoriu"

TEZĂ DE DOCTORAT

MONOGRAFIE
ARHITECT VIRGIL NIȚULESCU
ARHITECT ROMÂN, SECOLUL XX

(31 martie 1922 – 29 iunie 2000)

Autor, drd. arh. int. Claudia Luciana Parnia

Coordonator, prof. dr. arh. Augustin Ioan

București, 12 august 2019

PROIECTE IDENTIFICATE

1957-1960, Bloc de locuințe, București, bd. N Bălcescu, nr.36

Autori, arh. Alexandru Iosif, arh. Virgil Nițulescu

O clădire buna rezultă dintr-un proiect bun, iar un proiect bun rezultă dintr-un studiu aprofundat pe tema dată. Exigența temei în cazul acestui bloc de locuințe decurgea din poziționare și context, pe de o parte, iar pe de alta parte din cerința majorata de fond locativ, decurgând de aici obligativitatea generării unui număr cât de ridicat de apartamente, desi spatiu era limitat. Proiectul a fost încredințat instituției Proiect București înființată în 1957 pentru servicii de arhitectură.[13]

S-au impus apartamente de doua camere, rezoluții interioare pe niveluri care să optimizeze fluxurile de circulație cotidiană a persoanelor, dar și pe cele de mentenanță a clădirii. Confortul locatarilor a fost deasemenea o condiție de optimizare. S-au impus spații comerciale foarte generoase la parter, cu minim de compartimentări și gradele de finisaje adecvate pe tipuri de suprafețe. În 1957 se conturaseră în România și câteva standarde de rezistență și desigur, peste toate acestea se punea problema integrării și contribuției fiecărei viitoare clădiri la îmbogățirea imaginii de ansamblu a bulevadrului.

Cerința de fațade era una definitorie și de cele mai multe ori aprobarea proiectelor ținea de alura acestora indiferent cât de laborioasă era rezoluția la interioare. Imaginea generală a bulevardului la momentul începerii proiectării era una neuniformă, astfel încat imaginea clădirii de locuințe ar fi trebuit să contrițbuie la armonizarea zonei prin simplificare și nu prin încărcare, rezultând de aici expresia de fatadă la partea cu bulevardul, menținuta dealtfel pana astăzi. Nu mai putin remarcabile sunt insă si facilitățile zonei secundare a blocului, curtea interioară, rezoluțiile pe fațadele mai putin vizibile si agrementul din zona scării de acces cotidian. Impunerile pentru această

[13] elemente descriptive si informatii extrase din revista Arhitectura RPR, numarul 9, din anul 1957.

Spatiul disponibil prin tema data, pentru amplasare bloc locuinte

clădire erau să se încadreze între calcanele imobilelor învecinate, frontul stradal nefiind unul foarte generos, însă în adâncime amplasamentul intra până spre strada Vasile Conta. Pe partea cu bulevardul, arhitecții au ales să elimine orice mijloace de decor ale blocului, având în vedere fațadele clădirilor adiacente și a tuturor celorlalte din zona, corelând în același timp și volumetria. Exista o discontinuitate suparatoare a frontului construit care trebua omogenizată, nu doar prin volumul unei noi clădiri, cât mai ales prin armonizarea stlurilor și nevoia de a crea un stil unitar al bulevardului.

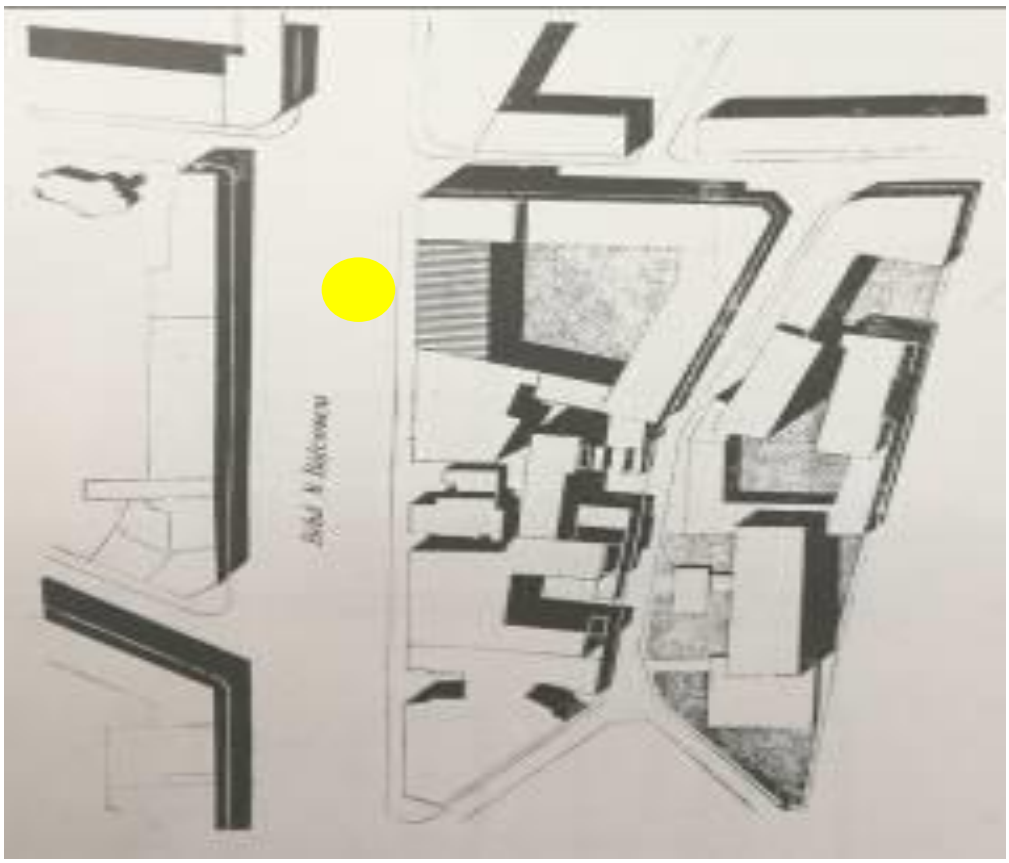
Noul edificiu nu a fost dorit a fi o forma în competiție cu clădirile din jur, ci doar una complementară, armonioasă și cu un respect tacit pentru proiectele interbelice din proximitate. Oricum nu se putea interveni pe clădirile marii artere, iar majoritatea lor erau înalte. O problemă era și absența decorurilor cu zone de vegetație, iar mai mult decât atât nu a existat nici persepctiva alocării unui spațiu de a le integra în proiect, cu unele excepții însă la frontul stradal secundar. Niciuna din toate aceste multiple probleme nu a rămas fară rezolvare în soluția arhitecturală finală.

Astfel proiectanții au soluționat problema calcanelor și au regândit curțile interioare, economisind alocări importante la care ar fi dus alte tipuri de abordare. S-a creat

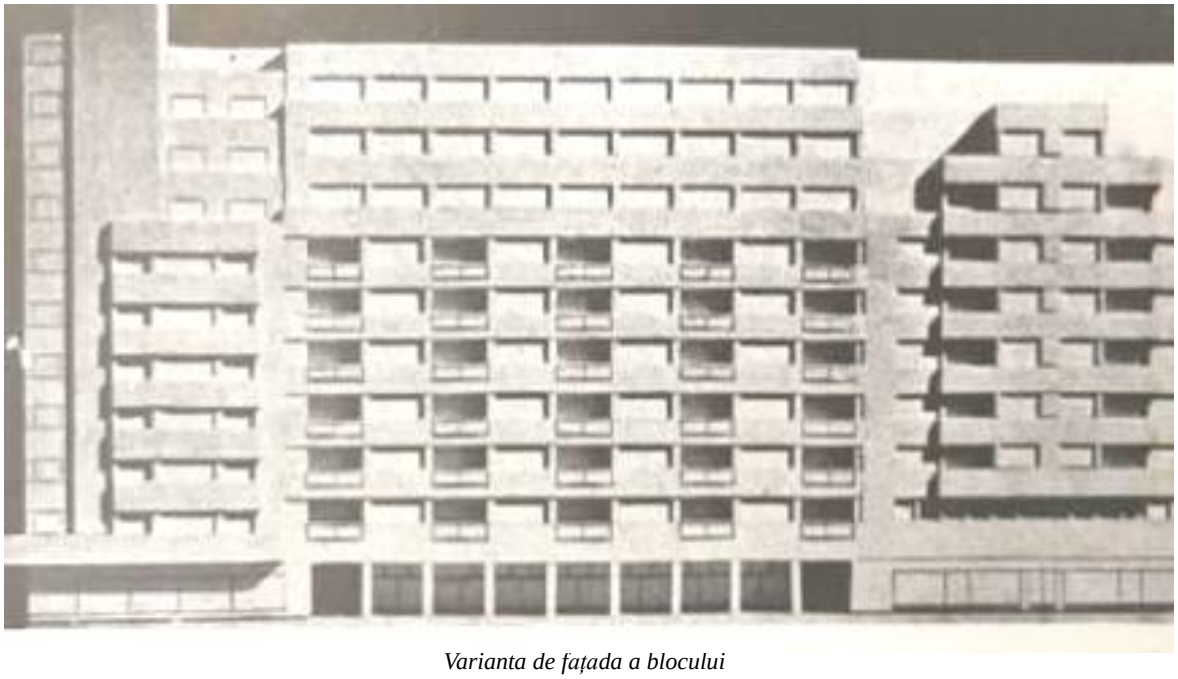
chiar și un spațiu de loc de joacă pentru copii în zona de acces dinspre strada Vasile Conta, inclusiv o zona verde care numai aici a fost posibilă și care a creat corelare între cerințele de confort, necesitățile normale și ergonomia spatiilor locatarilor, țintă fiind la orice proiect un grad cât mai mare de satisfacție, de confort. La înălțimile clădirilor zonei, spațiul disponibil în frontul secundar putea fi catalogat ca neagreabil, însă orientarea curții interioare și potențialul de lumină din Sud-Est crează un ambient deosebit. Partea dispre strada Conta este marcată de un portal la parter, iar accesul este către clădire s-a soluționat prin doua scări, apartamentele fiind proiectate central și cu derulare în adâncime.

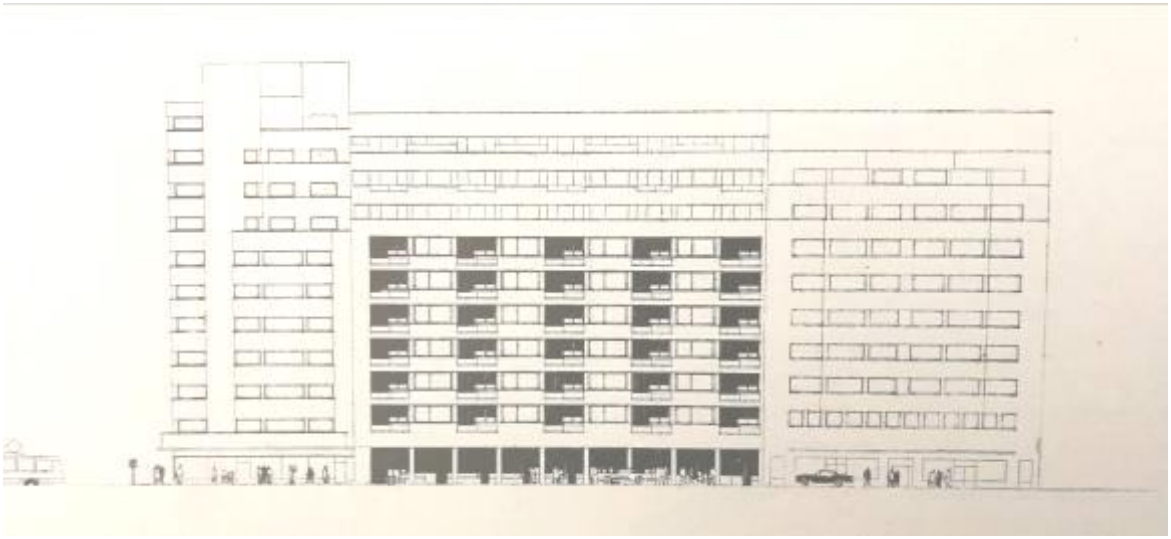
Cadrul integrat de astăzi

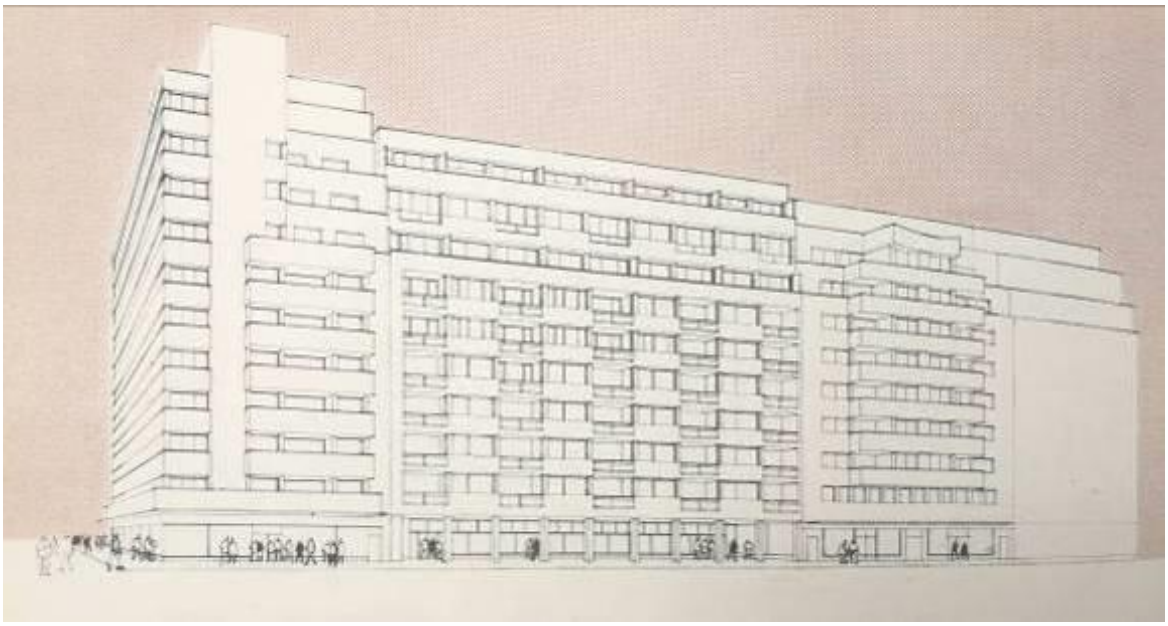
Panul zonei la data proiectării

Varianta de fațada a blocului

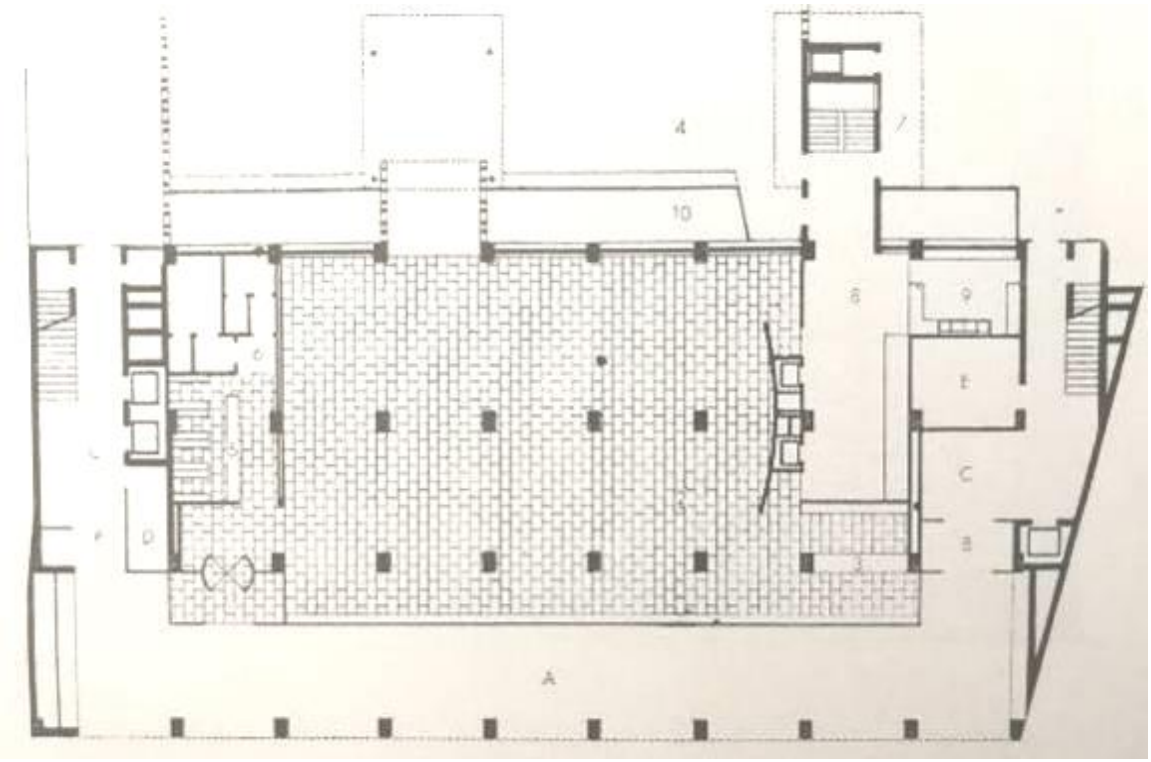

Varianta de fațadă

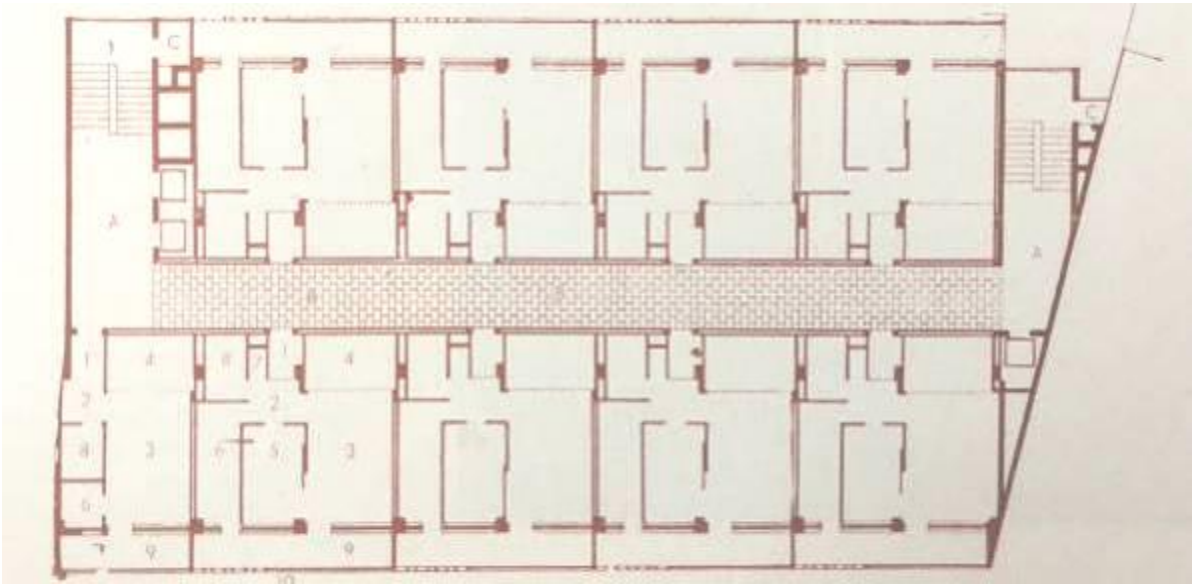
perspectiva

Pe măsura soluționărilor problemelor din tema de proiectare, au apărut și cerințe suplimentare, de exemplu posibilitatea ca în zona de bază să poată fi amenajat un spațiu de cinematograf. Ideea a venit pentru a sublinia exclusiv potențialul clădirii dar si al zonei, spațiul de parter rămânând totuși cu utilizări exclusiv comerciale. Zona de parter primind astfel alocare pentru activități dispersate, a fost partajată între firme de servicii, comerț propriu-zis și de alimentație publică, o cafenea-braserie, iar proiectul a mers până la partea accesibilă a curții interioare unde se continua pe terase.

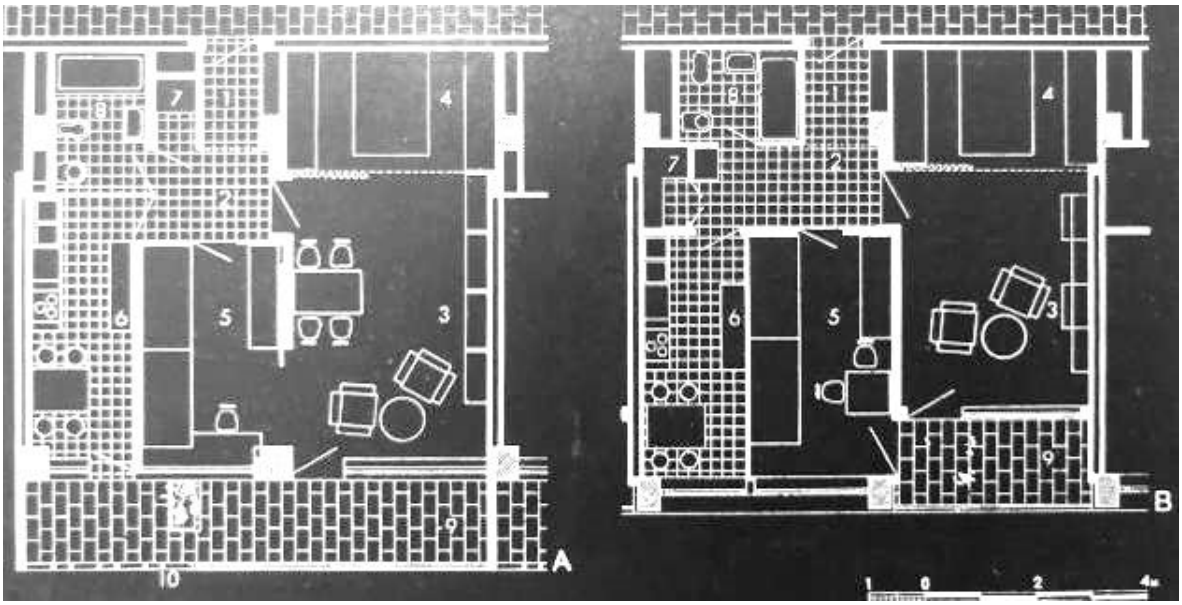

Varianta plan parter

Lungimea de 38 m și adâncimea de peste 19 m au condus la o propunere de poziționare pe două laterale diferite a caselor scărilor și dispunerea ordonată centrală a apartamentelor, având un culoar median de acces. Nu au fost neglijate spațiile cu funcțiuni auxiliare (poarta, uscătorii, camera de serviciu, terase, ...)

Plan etaj curent

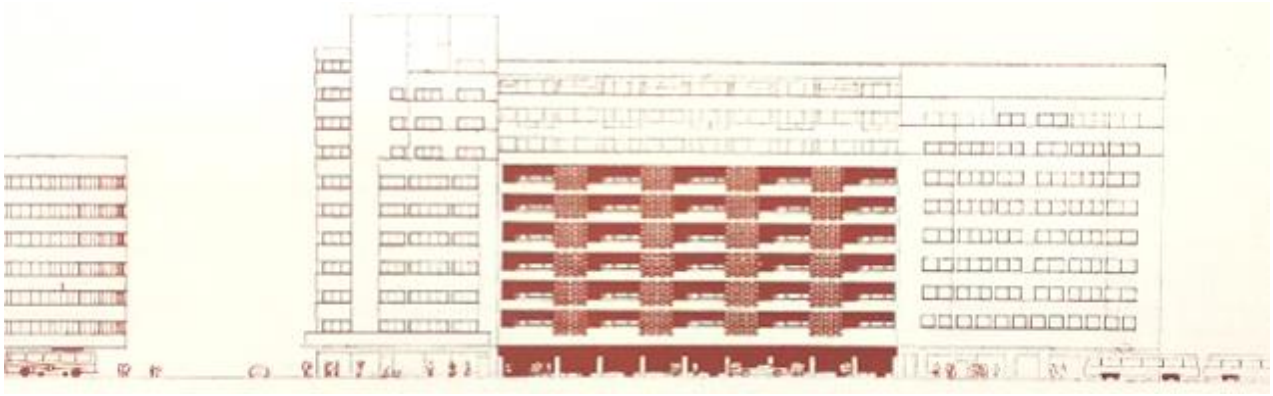
Planuri de apartamente pe tronsoane

În echipa de studiu, performanța cea mai bună a arhitecților Nițulescu și Iosif a constat dupa cum se observă, în gândirea spațiilor apartamentelor, așa încât constatăm rezolvarea lor într-o formulă limitată de suprafață de doar 34,80 mp, în accepțiunea că limita maxima nu vă depăși patru persoane, pentru ca traiul cotidian să fie catusi de putin în parametri de confort. S-au folosit travee de dimensiuni mici și s-a optat pentru camere de zi cu nișa la apartamente. Micșorarea unei camere în avantajul realizării unei zone de

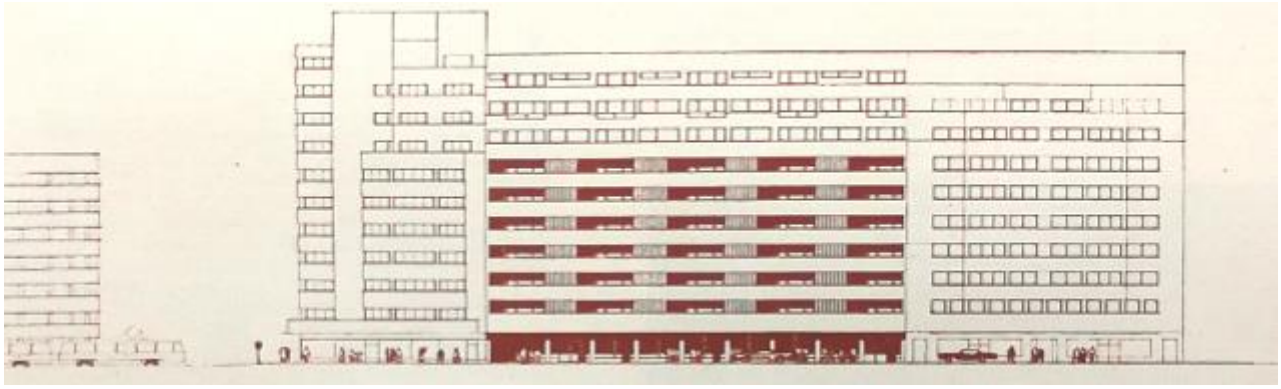
dormit și altei zone de activități cotidiene a fost considerată foarte inspirată, ca și renunțarea la uzanțele de a crea compartimentări prea multe.

Nu în mod asemănător s-au apreciat însă soluțiile de iluminare naturală, ușor impietată de adâncimea mare a camerelor față de suprafețele vitrate, dar aspectul s-a corectat în urma soluției de la avizare, când odată cu micșorarea adâncimii camera de zi a fost un câștig de spațiu camera de copii și o readucere la fațada fară logie a incintelor de bucătarii. S-a corectat astfel și regândit fațada, în mai multe variante, din care cea adoptată aduce o mai buna distribuție a dispunerii elementelor vitrate, a mascărilor și o lejeritate mai buna în exploatare.

Sistemul constructiv s-a realizat cu schelet de beton armat monolit și zidarie de cărămidă. Blocul este prevăzut prin proiect cu încălzire centrală. Circulația verticala se făcea cu trei ascensoare. Debarasarea deșeurilor se făcea în tuburi amplasate lângă scări și cu posibilitate de preluare centralizată spre ardere în crematorii.

Variantă de fatadă_ filă de proiect

Variantă de fatadă_ filă de proiect

Problema încălzirii blocului în cadrul urban local a construit una dintre preocupările principale ale autorilor proiectului și obiectul unor studii multiple; soluțiile propuse au fost obiectul unor discuții animate, atât între proiectanți, cât, mai ales, cu forurile de avizare. Solutia finală de proiect a cuprins 81 de apartamente, dintre care 68 de două camere, cu o suprafată locuibilă de 34,8-mp fiecare și 13 de o cameră cu suprafata locuibilă medie de 24,30m2, putând fi locuite de aproape 300 de persoane.

Perspectiva Bulevardului Nicolae Bălcescu, imagine din 1959

Imagine din 1959

In anul 2017, in recenziea unei teze, arhitectul Alexandru Beldiman insera si cateva aprecieri la peisajul din context, apreciind modernitatea acestui edificiu, cunoscut initial drept fostul bloc "Sanitas", datorita faptului ca inlocuise vechea casa a sindicatului cu acelasi nume si a inchis armonios discontinuitatea unui front stradal: "s*ituat în Bulevardul Nicolae Bălcescu, în apropierea străzii C. A. Rosetti, amplasat între două blocuri interbelice moderniste şi, practic, în faţa blocului Malaxa al lui Horia Creangă, imobilul Sanitas se află cu acestea într-un interesant dialog. Cunoscut pentru poziţiile sale afirmat moderniste, Virgil Niţulescu fusese extrem de vehement criticat de Gustav Gusti, într-un articol din „Arhitectura RPR" (nr. 2-3/ 1950), care comenta un concurs de locuinţe: „[…] proiect lipsit de orice valoare arhitectonică, sau constructivă a suscitat totuşi discuţii ample între membrii juriului, datorită valorii lui de manifest al unei ideologii duşmănoase […]".* Istoria oricarei profesii are nenumarate exemple de negatii vehemente pe marile realizari, nu exista edificiu care nu a avut critica contemporanilor, dar adevarata judecata de valoare este timpul, iar aceasta cladire inca inspira, are personalitate, este admirata in armonia ei.